

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ПАЦІОЦАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра загальної хірургії

(найвищий центральноєвропейський рівень освіти студентів)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

проф. М.В. Гжегоцький

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА "ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ"

(найвищий рівень освіти студентів)

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

(постдипломна освіта)

галузі знань 22 "Охорона здоров'я"

(найвищий рівень освіти)

спеціальності 221 "Стоматологія"

(найвищий рівень освіти)

спеціалізації(-й) _____

(найвищий рівень освіти)

Обговорено та ухвалено на спеціальному засіданні
кафедри загальної хірургії

Протокол № 7 від 6 "06" 2017 р.

Завідуючий кафедрою проф. Андрющенко Б.П.

Затверджено спеціальною методичною комісією з
хірургічних дисциплін

Протокол № 65 від 28 "04" 2017 р.

Голова професійної методичної комісії

2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

В.П. Андрюшенко - завідувач кафедри загальної хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, д.мед.н., професор

В.В. Ващук - доцент кафедри загальної хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, к.мед.н.

Т.П. Кирик - доцент кафедри загальної хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, к.мед.н.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Б.О. Матвійчук - завідувач кафедри хірургії та ендоскопії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, д.мед.н., професор

О.Г. Яворський - завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, д.мед.н., професор

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “виробнича практика “Догляд за хворими” складена

відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого (магістерського) рівня
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 22 “Охорона здоров’я”

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 221 “Стоматологія”

(код і найменування спеціальності)

спеціалізації(-й) _____

(код і найменування спеціалізації)

освітньої програми магістра стоматології

(найменування освітньої програми)

Опис навчальної дисципліни (анотація). Сучасний фахівець-стоматолог з вищою медичною освітою повинен бути високоерудованою та всебічно розвинутою людиною, яка може постійно підвищувати свій професійний рівень, володіти основними знаннями, уміннями, навичками, які дозволяють забезпечити профілактику, діагностику та лікування не тільки стоматологічних захворювань, але й загальносоматичних патологічних станів, що можуть загрожувати життю, здоров’ю та працездатність людини. Крім того, лікар-стоматолог повинен володіти певною сукупністю знань та умінь для виявлення патології при невідкладних терапевтичних і хірургічних станах, надавати у таких випадках невідкладну допомогу, обсяг якої забезпечить збереження та підтримання життя до надання спеціалізованої допомоги; опанувати повним обсягом знань та умінь з першої лікарської медичної допомоги для забезпечення сприятливого перебігу подальшого спеціалізованого лікування, пам’ятаючи про велику відповідальність лікаря за життя хворого.

Проект програми навчальної дисципліни “виробнича практика “Догляд за хворими” складено у відповідності до вимог Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інформацію»; нормативних актів Кабінету Міністрів України; наказів МОН та МОЗ України та іншого чинного законодавства, що регламентує організацію освітнього процесу та порядок підготовки фахівців у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах МОЗ України, зокрема, Листа Державної установи “Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України” від 10.03.2017 №23-01-9/87; Листа МОЗ України від 26.07.2016 №23-01-9/268; Наказу Міністерства освіти і науки України від 16.10.2009 р., №943 “Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи”; Постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. №266 “Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти”.

Предметом вивчення дисципліни є догляд за хворими хірургічного профілю в стаціонарах.

Міждисциплінарні зв’язки: нормальна анатомія, нормальна фізіологія, гістологія, патологічна анатомія, патологічна фізіологія, фармакологія

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “виробнича практика “Догляд за хворими” є оволодіння знаннями та уміннями спостереження та догляду за хворими хірургічного профілю, полегшення їх страждань та організації профілактики захворювань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “виробнича практика “Догляд за хворими” є оволодіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці та опанування навичок організації режиму і догляду за стаціонарними хворими з хірургічними захворюваннями та виконання необхідних медичних маніпуляцій.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв’язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами

компетентностей:

-*інтегральні:* здатність розв’язувати складні задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності 22 “Охорона здоров’я”, що передбачає застосування певних теоретичних знань, вмінь, практичних навичок та методів відповідного професійного спрямування;

-*загальні:* здатність застосовування знань у реальних ситуаціях; адаптація та проведення необхідного об’єму дій в нових ситуаціях, діяльності в автономному і командному режимах, оцінювання та забезпечення

якості виконуваних робіт; виявлення та вирішення проблем; прийняття обґрунтованих рішень; діяльність у відповідності із основними безпечними та етичними принципами (мотивами).

-спеціальні (фахові, предметні): виконання основних прийомів догляду за хворими хірургічного профілю, надання невідкладної допомоги при різних видах ушкоджень, невідкладних станах та нещасних випадках.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність		спроможність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності 22 “Охорона здоров'я”, що передбачає застосування певних теоретичних знань, практичних навичок та методів відповідного професійного спрямування			
Загальні компетентності					
ЗК.1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях		+	+	+
ЗК.2.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні		+	+	+
ЗК.3.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації		+	+	+
ЗК.4.	Здатність працювати в як автономно, так і в команді		+	+	+
ЗК.5.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт		+	+	+
ЗК.6.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так письмово		+	+	+
ЗК.7.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	+	+	+	+
ЗК.8.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми		+	+	+
ЗК.9.	Здатність приймати обґрунтовані рішення		+	+	+
ЗК.10.	Базові уявлення про основи медичних знань, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності	+	+	+	+
ЗК.11.	Базові знання фундаментальних наук, в обов'язку, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін	+	+	+	+

ЗК.12.	Здатність бути критичним і самокритичним		+	+	+
ЗК.13.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)		+	+	+
ЗК.14.	Навички здійснення безпечної діяльності	+	+	+	+
Спеціальні (фахові) компетентності					
СК.1.	Володіння навичками дотримання режиму роботи у лікувальному закладі та забезпечення санітарно-гігієнічного режиму основних підрозділів стаціонару	+	+	+	+
СК.2.	Володіння навичками проведення розпитування хворого і правилами визначення основних показників діяльності серцево-судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання) та надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку цих систем	+	+	+	+
СК.3.	Володіння навичками асептики та антисептики при догляді за хворими хірургічного профілю	+	+	+	+
СК.4.	Володіння методикою проведення огляду та антропометричних досліджень хворого з формулюванням висновку щодо конституціонального типу обстежуваного	+	+	+	+
СК.5.	Проведення попередньої оцінки стану температурного гомеостазу хворого за результатами визначення температури тіла та реєстрації температурних кривих	+	+	+	+
СК.6.	Володіння навичками догляду за хворими із гарячкою	+	+	+	+
СК.7.	Розуміння механізмів впливу медикаментозних процедур на організм хворого та володіння найпростішими медичними маніпуляціями щодо їх забезпечення	+	+	+	+
СК.8.	Володіння навичками забезпечення особистої гігієни хворих та догляду за важкохворими	+	+	+	+
СК.9.	Володіння основними прийомами реанімаційних заходів	+	+	+	+
СК.10.	Володіння практичними навичками санітарно-просвітницької роботи та основних принципів медичної деонтології	+	+	+	+

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна: застосовувати знання у практичних ситуаціях; ефективно працювати як автономно, так і у складі команди; відповідально ставитись до виконуваної роботи з досягненням поставленої мети; використовувати інформаційні і комунікаційні технології для вирішення різних дослідницьких і професійних завдань; визначати зміст догляду за хворими та його роль в структурі загально-терапевтичних та хірургічних заходів; демонструвати володіння навичками дотримання режиму роботи у лікувальному закладі та забезпечення санітарно-гігієнічного режиму основних підрозділів стаціонару; демонструвати володіння навичками проведення розпитування хворого і правилами визначення основних показників діяльності серцево-судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання) та надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку цих систем; демонструвати методику проведення огляду та антропометричних досліджень хворого і робити висновок щодо конституціонального типу обстежуваного; проводити попередню оцінку стану температурного гомеостазу хворого за результатами визначення температури тіла та реєстрації температурних кривих; демонструвати володіння навичками догляду за хворими із гарячкою; пояснювати механізми впливу медикаментозних процедур на організм хворого та демонструвати найпростіші медичні маніпуляції щодо їх забезпечення; демонструвати володіння навичками забезпечення особистої гігієни хворих та догляду за важкохворими; демонструвати володіння основними прийомами реанімаційних заходів; набути практичні навички санітарно-просвітницької роботи; керуватись у роботі принципами медичної деонтології..

Результати навчання для дисципліни: оволодіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці та опанування навичок організації режиму і догляду за стаціонарними хворими з різними захворюваннями та виконання необхідних медичних маніпуляцій.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни на III семестрі відводиться 1 тиждень (30 год.), 1,5 кредити ЕКТС.

Якщо програма структурована у модулі: -

3. Структура навчальної дисципліни

Зміст практики	Кількість годин											
	усього годин	денна форма					усього	заочна форма				
		у тому числі						у тому числі				
1	2	лл	пп	лаб	інд.	с. р.	8	л л	пп	лаб.	інд.	с. р.
		3	4	5	6	7		9	10	11	12	13
Тема 1. Особливості організації догляду за хворими в умовах стаціонару терапевтичного та хірургічного профілю	6											
Тема 2. Асептика та антисептика	6											
Тема 3. Хірургічні маніпуляції, хірургічна операція, догляд за оперованими хворими	6											
Тема 4. Серцево-легенева реанімація	6											
Тема 5. Десмургія. Диференційований залік	6											
Усього годин	30											

4. Темі лекцій (не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми семінарських занять (не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

6. Перелік умінь і практичних навичок

№ з/п	Уміння і практичні навички
1.	Вміти приготувати відповідний дезінфікуючий розчин та проводити санітарну обробку при ліжкових тумбочок та підвіконь у палаті, проводити вологе прибирання маніпуляційної.
2.	Вміти виміряти температуру тіла у хворого та оформити температурний лист.
3.	Вміти оглянути хворого на наявність корости та педикульозу
4.	Вміти провести вимірювання зросту пацієнта стоячи, сидячи, визначити масу тіла та розрахувати індекс маси тіла
5.	Підготувати гігієнічну ванну для санітарної обробки хворого та провести її дезінфекцію після користування.
6.	Вміти транспортувати хворого на ношах (каталці) та перекидати його на ліжко.
7.	Вміти користуватись функціональним ліжком та надавати відповідні положення хворому при нападі ядухи та при колапсі.
8.	Дослідити пульс у хворого на променевих артеріях, зробити висновок про основні його властивості. Дослідити пульс у хворого на нижніх кінцівках та зробити висновок про його відповідність нормі.
9.	Виміряти хворому артеріальний тиск, зробити висновок про його відповідність нормі.
10.	Провести дослідження дихання у показового хворого, зробити висновок про основні його властивості.
11.	На бланку температурного листа відмітити запропоновані керівником практики показники пульсу, артеріального тиску, температури тіла, зробити висновок про їх відповідність нормі та про тип температурної кривої.
12.	Провести переміну натільної та постільної білизни хворому, що знаходиться на ліжковому режимі.
13.	Вміти закапувати краплі у вуха, ніс, очі.
14.	Вміти проводити годування хворого, прикутого до ліжка.
15.	Вміти підготувати необхідні засоби та провести профілактику утворення пролежнів.
16.	Вміти приготувати необхідне обладнання для очисної клізми. (Продемонструвати її методику на муляжі).
17.	Вміти проводити серцево-легеневу реанімацію.
18.	Вміти користуватись підкладним судном та сечоприймачем.
19.	Вміти підготувати необхідні засоби та провести гігієну порожнини рота, носа та вух важкохворому.
20.	Вміти підготувати операційну білизну та перев'язувальний матеріал до стерилізації.
21.	Вміти розпитати хворого про його скарги. Вміти виділити основні скарги пацієнта
22.	Знати принципи та бачити техніку проведення ін'єкцій. Вміти виконати їх на муляжах
23.	Вміти підготувати та використовувати гумову грілку та міхур для льоду.
24.	Вміти накладати основні види пов'язок

7. Теми лабораторних занять (не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота (не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

9. Індивідуальні завдання (не передбачено)

10. Завдання для самостійної роботи (не передбачено)

11. Методи навчання

Наочні: При вивченні дисципліни “виробнича практика "Догляд за хворими” застосовується комплекс методів: - методів вербальної передачі і слухового сприйняття учбової інформації, методи наочної передачі і зорового сприйняття учбової інформації (застосування наочних засобів навчання), методи передачі учбової інформації за допомогою практичних, трудових дій і тактильного її сприйняття (тренувальні завдання на манекенах, тренажерні та творчі вправи, комп'ютерне моделювання, огляд тематичних хворих).

Практичні методи: вирішення клінічних ситуаційних завдань, оволодіння елементами лікарської техніки обстеження та догляду на муляжах та хворих, оволодіння навичками техніки надання невідкладної допомоги.

12. Методи контролю. Поточний контроль здійснюється під час проходження практики у відділеннях стаціонару і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Оцінювання поточної навчальної діяльності включає контроль практичної підготовки у відповідності до наведеного тематичного плану із записом оцінки у щоденник практики. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (національною). Критерії оцінювання виконання практичних навичок: виконання практичної навички без помилок - 5 балів, виконання практичної навички з окремими недоліками, виправленими самим студентом - 4 бали, виконання практичної навички з недоліками, скоригованими викладачем - 3 бали, не виконано практичну навичку - 2 бали. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною шкалою.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання: диференційований залік, який студенти складають в останній день практики комісії, до складу якої входять керівники практики від Університету і, за можливості, від баз практики. До диференційованого заліку з виробничої практики допускаються студенти, які отримали за виконання практичних навичок з певного виду практики не менше, ніж 72 бали, представили звіт за практику та позитивну характеристику загального керівника від бази практики. Диференційований залік проводиться в письмовій формі і включає 15 тестових завдань та 2 ситуаційні задачі. Правильна відповідь за тестове завдання оцінюється в 4 бали. При вирішенні ситуаційних задач: вирішення ситуаційної задачі без помилок - 10 балів, вирішення ситуаційної задачі з окремими несуттєвими помилками - 8 балів, вирішення ситуаційної задачі з суттєвими помилками - 6 балів, невирішення ситуаційної задачі - 0 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за підсумковий контроль становить 80 балів, мінімальна кількість балів – 50.

14. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Для дисциплін формою підсумкового контролю яких є диференційований залік:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 120 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до диференційованого заліку становить 72 бали

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином: $\square = \text{CA} \times 200/5$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються диференційованим заліком

4- бальна шкала	200- бальна шкала
5	120
4.95	119
4.91	118
4.87	117
4.83	116
4.79	115
4.75	114
4.7	113
4.66	112
4.62	111
4.58	110
4.54	109
4.5	108
4.45	107
4.41	106
4.37	105
4.33	104
4.29	103
4.25	102
4.2	101
4.16	100
4.12	99
4.08	98
4.04	97
3.99	96
3.95	95
3.91	94
3.87	93
3.83	92
3.79	91
3.74	90
3.7	89
3.66	88
3.62	87
3.58	86
3.54	85
3.49	84
3.45	83
3.41	82
3.37	81
3.33	80
3.29	79
3.25	78
3.2	77
3.16	76
3.12	75

3.08	74
3.04	73
3	72
Менше 3	Недос- татньо

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок “A”, “B”, “C”, “D”, “E” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F (“2”) не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал “E”.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

15. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками, тематикою індивідуальних завдань, наочними засобами навчання (презентації, навчальні фільми, манекени та інші засоби для відпрацювання практичних навичок ресуситації), інформаційним ресурсом кафедр, алгоритмами виконання практичних вмінь і структурованими алгоритмами контролю вмінь.

16. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Касевич, Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник / Н.М. Касевич. — 2-е видання, виправлене — К. : Медицина, 2009. — 424 с.
2. Догляд за хворими: підручник Ю.П. Гніденко, О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, О.В. Охупкіна та ін.; за ред. О.М. Ковальової, В.М. Лісового, С.І. Шевченка, Т.В. Фролової. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 488 с.
3. Екстрена медична допомога : підручник / [М. І. Швед, А. А. Гудима, С. М. Геряк та ін.] ; за ред. М. І. Шведа. – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – 420 с.
4. Перша долікарська допомога: підручник/під ред. В.П. Андрущенко. Ю.Ф. Кушта, Д.В. Андрущенко – Львів: ЛНМУ. - 2011. – 351 с.
5. Екстрена медична допомога (гострі серцеві стани) / Г.Г. Роцін, О.М. Пархоменко, В.О. Крилюк та ін.: за ред. Г.Г. Роціна. – К.: ТОВ “НВП “Інтерсервіс”, 2011. - 159 с.
6. Дужий І.Д. Перша допомога при невідкладних станах : навчальний посібник / І.Д. Дужий, О.В. Кравець ; Сумський державний університет. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 212 с. : іл., табл.
7. Екстрена медична допомога: догоспітальний етап, алгоритми маніпуляції (базовий рівень). / Г.Г.

Рощін, А.А. Гудима, В.Ю. Кузьмін та ін. - К., 2012. - 84 с.

8. Медицина невідкладних станів: швидка і невідкладна медична допомога / І.С. Зозуля, А.В. Вершигора, В.І. Боброва та ін.; за ред. І. С. Зозулі. - К.: ВСВ "Медицина", 2012. - 728 с.

9. Тарасюк В.С., Матвійчук М.В. Паламар М.В., Поляруш В.В., Корольова Н.Д., Подолян В.М. Малик С.Л., Кривецька Н.В. Перша медична (екстрена) допомога з елементами тактичної медицини на догоспітальному етапі в умовах надзвичайних ситуацій. – К.: Медицина, 2015.

10. Алгоритми надання невідкладної допомоги при критичних станах / За ред. І. І. Тітова. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 344 с.

Допоміжна

1. Donald C. Correll, MD Facerp. Hypothermia practice Guid // The physician assistant practice Guide. For Emergency Departments urgent care centers, and family practices. A cuta care Horizons. Jackson, TN.2012.

2. Marx, John, Ron Walls, and Robert Hockberger. Rosen's emergency medicine-concepts and clinical practice. Elsevier Health Sciences, 2013.

3. Skone, Richard, et al., eds. Managing the Critically Ill Child: A Guide for Anaesthetists and Emergency Physicians. Cambridge University Press, 2013.

4. Schneider, Andreas, Erik Popp, and Bernd W. Böttiger. "Cardiopulmonary Resuscitation." Surgical Intensive Care Medicine. Springer International Publishing, 2016. 153-166.

17. Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.

2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .

3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.

4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.

5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.

6. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.

7. Міністерство охорони здоров'я <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>

8. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.

9. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.

10. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». <http://www.nau.ua>

11. American Heart Association <https://www.onlineaha.org/>

12. British Heart Foundation <https://www.bhf.org.uk/>